ಶ್ರೀಮತಿ ಅಲ್ಮಿತ್ರ ಎಚ್. ಪಟೇಲ್*

ಕಿಂಡಿ ಕೊರಡಿಯ ಚಪ್ಪಡಿ ಸಮಾಧಿಗಳು : ತಳಹದಿಗಳೇ ಅಥವಾ ಸಮಾಧಿಗಳೇ ?

(ಒಂದು ಜನಾಂಗಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿ)

ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗದ ನಿವೇಶನಗಳ ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿಗಳ ಕಿಂಡಿ ಕೊರಡಿಗಳು ಮೃತದೇಹಗಳ ವಿಧಿಯುಕ್ತ ಸಮಾಧಿಗಳೆಂಬುದು ಪರಂಪರಾಗತ ನಂಬಿಕೆ. ಇವುಗಳ ಒಳಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಹೊರಗೆ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಹೂತಿರಬಹುದು ಇಲ್ಲವೇ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಲ ಸುಟ್ಟ ದೇಹದಿಂದ ಅಥವಾ ಮೃತ ದೇಹದಿಂದ ತೆಗೆದ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಶವದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಹೂತಿರಬಹುದು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೊರಭಾಗದ ಕಣ್ಣೂರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಿಂಡಿ ಕೊರಡಿ ಸಮಾಧಿಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದವು (ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಮಾದರಿಯವು[1]). ಇವು ಕಲ್ಲಿನ ಆವರಣವಿಂದ ಮಾಡಿದ ಧಾನ್ಯಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಹಗೇವು ಅಥವಾ ಕಣಜಗಳಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಒಬ್ಬ ಸ್ಥಳೀಯ ತಿಳುವಳಿಕಸ್ಥ ವ್ಯಕ್ತಿ ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಯ ಹಾಗೂ ಹುಲ್ಲಿನ ಛಾವಣಿಯ ಮನೆಗಳುಳ್ಳ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದ ಸುಸಂಬಂದ್ಧ ಯೋಜಿತ ಪಟ್ಟಣವಿತ್ತೆಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಈ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿರಬಹುದಾದ ಕಾರಣಗಳ ಸಾರಾಂಶ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಈ ನಿವೇಶನದ ತಾರೀಕನ್ನು ಖಚಿತಗೊಳಿಸಲು ಒತ್ತಾಸೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮೇಲಿನ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇರಬಹುದಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿವೇಶನ

ಕಣ್ಣೂರು ಗ್ರಾಮವು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಗಡಿಯ ಲಿಂಗರಾಜಪುರದಿಂದ ೧೩ ಕಿ.ಮೀ. ಈಶಾನ್ಯೋತ್ತರವಾಗಿದ್ದು ಕಾಡು ಸೋಮನಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಮೂರು–ನಾಲ್ಕು ಕಿ.ಮೀ. ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಇದೆ. ಜಡಿಗೇನಹಳ್ಳಿ ಉತ್ಖನನದ (೧೯೫೭) ವರದಿಯ ಪುಟ ೨ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಹಳ್ಳಿ ಇದೇ ಇರಬಹುದು. ಕಣ್ಣೂರು ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಒಂದು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಜೇಗುಟ್ಟಬಂಡೆ ಅಥವಾ ಜೇಗುಟ್ಟ ಎಂಬ ಕಲ್ಲು ಗಣಿಗಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಅಗೆದ ಒಂದು ಬಂಡೆಯಿದೆ ('ಜೇ' ಎಂದರೆ 'ಹಿರಿಯರು'). ಮುಚ್ಚಳಗಲ್ಲು (Cap Stone) ಇಲ್ಲದ ಆಯತಾಕಾರದ ಶಿಲಾಕಿಂಡಿ ಕೊರಡಿಗಳ ಸಾಲು ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಸುತ್ತ ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿಗಳ ಸಾಲುಗಳಿವೆ. ಇವು ಭೂಮಟ್ಟದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇವೆ. ಪಾಂಡವಲಗುಡ್ಡ ಒಂದು ಪರಿಚಿತವಾದ, ಕೆಳಮಟ್ಟದ ನೆಲದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲಕ್ಕಿದ್ದು ಒಂದೊಂದರ

---

* ಕೊತ್ನೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ೫೬೦ ೦೭೭

1 Dr A. Sundara, 1975 : *The Early Chamber Tombs of South India*, University Publishers, New Delhi.

ಪೂರ್ವದ ಕಿಂಡಿಭಾಗ ಭಗ್ನವಾಗಿದ್ದು ಇದರ ಮೇಲೆ ೧೧ ಅಡಿ ಉದ್ದ ೧೫ ಅಡಿ ಅಗಲದ ಭಾರೀ ಚಪ್ಪಡಿ ಮುಚ್ಚಳಗಳಿವೆ (capstone). ಇದರ ಸುತ್ತಲ ನಿಲುಗಲ್ಲುಗಳು ಅಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿದ್ದು, ಕಿಂಡಿ ಕೊಠಡಿಗಳನ್ನು ತೆಳುವಾದ ಚಪ್ಪಡಿಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗದ ನಿವೇಶನಗಳಂತೆ ಇದು ಕೂಡ ಒಂದು ವಿಶಾಲಕೆರೆಯ ಬಳಿ ಇದ್ದು ಇದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಗಣಿಗಾರಿಕೆಗೆ ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಬೆಣಚುಕಲ್ಲಿನ ಬೆಟ್ಟವಿದೆ.

ವಿಧ್ವಂಸ

ಹೆಣ್ಣೂರು-ಬೆಂಗಳೂರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಣ್ಣೂರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹಸಿರುಪಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದು ಮಾಸ್ಟರ್ ಪ್ಲ್ಯಾನ್‌ನ ಗಡಿಯು ಮೂರು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಹೊರಗಿದ್ದು ಅರ್ಬನ್ ಎಗ್ಲಮರೇಶನ್‌ನ ಮಿತಿಯು ಎಂಟು ಕಿ.ಮೀ. ಒಳಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಅದರೆ ಹೊರಚಾಚುವ ಅನೇಕ ರಸ್ತೆಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಇರುವ ಅನೇಕ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗಳಂತೆ ಈ ಪಟ್ಟಿಯ ಭೂಮಿಗಳೂ ಶೀಘ್ರ ನಗರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಪ್ರತೀ ಚುನಾವಣೆಗಳಿಗೂ ಮೊದಲು ಇಂಥ ಅಸಿಂಧು ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಹಲವು ಬಾರಿ ಕಾನೂನು ಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರತೀನಗರದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ನಿವೇಶನಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಅಥವಾ ಪಾಲನೆ ಸದಾ ಕಷ್ಟಕರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಪುರಾತಾತ್ತ್ವಿಕ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಜನಾಂಗಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತುರ್ತಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಗರೀಕರಣವು ಅವನ್ನು ನುಂಗಿ ಹಾಕುವ ಮೊದಲೇ ಈ ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗದ ಉದ್ಯಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು.

ಕಣ್ಣೂರಿನ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಸ್ಮಾರಕಗಳು ಒತ್ತುವರಿ ನಡೆಸಿದ ಸರಕಾರೀ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಎಕ್ರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ೧೯೮೩ರಷ್ಟು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಪಟ್ಟಣವಾಸಿಗೆ ಮಾರಲಾಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿರುವ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗದ ಮೂರು ಗೋರಿಗಳನ್ನು ಅಗೆದು ನಾಶಮಾಡಿದರು. ಅವುಗಳ ಹೊರಚಾಚಿರುವ ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದ ಕಲ್ಲುಗಳ ಆವರಣಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿದರು. ಸಲಿಕೆ, ಪಿಕಾಸಿಗಳಿಂದ ಆತುರಾತುರವಾಗಿ ಅಗೆದ ಆವರಣಶಿಲೆಗಳನ್ನೂ ಕಿಂಡಿಕೊಠಡಿಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಹಾಕಲು ನೆಲೆಯಿಂದ ಕೀಳಲಾಯಿತಲ್ಲದೆ ಅದರೊಳಗಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಾಡಿ ಅಗೆದು ತೆಗೆದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಪುಡಿಮಾಡಿ ಹಾಕಲಾಯಿತು.

ಅನಂತರ ಈ ಲೇಖಕಿ ಮುಂದಿನ ಧ್ವಂಸ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ತ್ವ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆಯವರು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ, ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಂತಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯ ಪುರಾತತ್ತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಂದರ್ಶನವಿತ್ತರು. ಮೂರು ವಾರಗಳ ಕಾಲ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಸುತ್ತಲ ಮಣ್ಣಿನರಾಶಿಯನ್ನೂ ಸಮಾಧಿಗಳನ್ನೂ ಶೋಧಿಸಿ ೩೦–೪೦ ಕೆ.ಜಿ. ತೂಕದ ಮಡಿಕೆ ಕುಡಿಕೆಗಳ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತೀ ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಲಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಕಬ್ಬಿಣ ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕ ಮೂಳೆಗಳ ಚೂರುಗಳೂ ಸಿಕ್ಕಿದೆ.

ವರ್ಣನೆ

ಎಲ್ಲ ಸಮಾಧಿಗಳೂ ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ಆಳವಾಗಿದ್ದು ಸರಿಯಾಗಿ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ದೆಸೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ೫ ಅಡಿ ಅಗಲ, ೭–೮ ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಏಕಶಿಲೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟುಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಸುತ್ತ ಅಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿದ ಏಕಶಿಲಾ ಗೋಡೆಗಳಿವೆ. ಕುದುರೆ ಲಾಳದಾಕಾರದ ಕಿಂಡಿಗಳು ಎರಡು ಅಡಿ ವ್ಯಾಸದವಾಗಿ ಪೂರ್ವದ ಚಪ್ಪಡಿಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಚಪ್ಪಡಿಯ ಕೇಂದ್ರರೇಖೆಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಸರಿದಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತೆಳುವಾದ ಮತ್ತು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣದಾದ ಚಪ್ಪಡಿಗಳ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಂದ ಕಿಂಡಿಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಊರ್ಧ್ವ ಶಿಲೆಗಳ ಮೇಲ್ಭಾಗ ಮತ್ತು ಕಿಂಡಿಯ ಮೇಲ್ಭಾಗ ನೆಲದಿಂದ ಕೆಲವೇ ಇಂಚು ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಅವುಗಳ ಮುಚ್ಚಳಗಳು ನೆಲದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೃಷಿಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಿರಬೇಕು (ಇದರ

ಸಮಾಂತರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಒಂದು ಸಮಾಧಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮುಚ್ಚಳವು (capstone) ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಅದು ಭೂಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡಿದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗ ಬಹುದು.)

ಈ ಸಮಾಧಿಗಳ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆಯ ಗೋಡೆಯಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲ ಮಡಿಕೆ–ಕುಡಿಕೆಗಳು ಸಿಕ್ಕವೆಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹೇಳಿದರು. ಮೂಮೂಲಿನ ಕಪ್ಪು–ಕೆಂಪು ಪಾತ್ರೆಗಳು ಮತ್ತು ತೆಳುವಾದ ಚನ್ನಾಗಿ ತೀಡಿದ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟಲು ಹಾಗೂ ಮೊಗೆಗಳೂ ದೊರೆತಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತೀರ ದೊಡ್ಡ, ಉರುಳೆ(ಕೊಳವೆ)ಯಾಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಒರಟು ಮಡಿಕೆಗಳ ಭಾಗಗಳು ದೊರಕಿದ್ದು ಇವುಗಳ ದಪ್ಪನಾದ ದುಂಡನೆ ತುದಿಗಳಿರುವ ಕಾಲುಗಳ ತುಣುಕು ಗಳೂ ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಕೆಲವೇ ಗ್ರಾಂ ತೂಗುವ, ತೀರ ಚಿಕ್ಕ, ಬಹುಶಃ ಮನುಷ್ಯರದಲ್ಲದ ಎಲುಬುಗಳೂ. ಕೆಲವೇ ಬಾಣಶಿರ, ತೀರ ಮುರಿದ ಅಲಗುಗಳು, ಚೂರಾದ ಸಲಾಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿದ ತುಣುಕುಗಳನ್ನೊಳ ಗೊಂಡ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸದಿದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲಿದ್ದವೆಂದು ಅವುಗಳ ಉಪಲಬ್ಧ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೇಳಲು ಬಾರದಾಗಿದೆ.

ಮಧ್ಯದ ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಮಾಲಿಕರು ಏಳು ಸಣ್ಣ ಮಡಿಕೆ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದಿದ್ದರು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಕಪ್ಪು ಮೊಗೆಗಳು, ಮೂರು ಕಾಲಿನ ಒಂದು ಕೆಂಪು ಮಡಿಕೆ, ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ಕಪ್ಪು ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಪೀಠಗಳು (stands) ನಾಜೂಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ಒರಳು ಮತ್ತು ಕುಟ್ಟಣಿ (ಪ್ರತೀಯೊಬ್ಬರೂ ಇದು ಆಯುರ್ವೇದ ವೈದ್ಯರ ಸಲಕರಣೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಿದರು) ದೊರೆತವು. ಅಲ್ಲದೆ ಮೇಲೆ ಶಿರವಿರುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೆಂಪು ಮಡಿಕೆಯ ಬಾಯಿ ತೆರೆದಿದ್ದು ಅದರಿಂದ ಚಾಚಿರುವ ಒಂದು ಸೂಸುವ ಕೊಳವೆಯಿತ್ತು. ಇದನ್ನು 'ಕಿಂಡಿ' ಅಥವಾ ಊಡುವ ಪಾತ್ರೆ (ಅಲಂಡೆ ಅಥವಾ ಪಾಲಂಡೆ) ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದರು. ಈ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತೀರ್ಥದ ಗಿಂಡಿ, ಬಿತ್ತನೆಯ ಸಾಧನ ಎಂದೆಲ್ಲ ವರ್ಣಿಸಿದರೂ ಈ ಪಾತ್ರೆಗಳ ಒಳಗಿದ್ದ ಎಲುಬುಗಳಿಂದ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಹೂಳಲು ಬಳಸುವ ಸಾಧನ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಯಿತು.

ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಎಲ್ಲ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಎಲುಬಿನ ಚೂರುಗಳೂ ಈ 'ವೈದ್ಯರ ಸಮಾಧಿ'ಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತವು. ಜೊತೆಗೆ ಬಹುಶಃ ಮಸೆಯಲು ಬಳಸುವ ಒಂದು ನಯವಾದ ಮೈಯ ವಿಷಮ ಚತುಸ್ರಾಕಾರದ ವಕ್ರ ಅಂಚಿನ ಶಿಲೆ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಈ ಸಮಾಧಿಗಳ ಬಳಿ ನಾಲ್ಕು (ಇಲ್ಲವೆ ಐದು) ಬಲು ವಿಶಾಲವಾದ ಕಲ್ಲಿನ ಚಪ್ಪಡಿಗಳ ವೃತ್ತಗಳಿದ್ದು, ಇವು ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಹೆಣ್ಣೂರು–ಬಾಣಸವಾಡಿ ರಸ್ತೆ ಯಿಂದ ವಿಭಜಿತವಾಗಿವೆ. ಈಗ ಇವುಗಳ ಕಂಸಗಳು ಉಳಿದಿವೆ. ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಸ ೧೩.೯ ಮೀಟರ್, ೧೯ ಮತ್ತು ೨೦.೮ ಮೀಟರ್ (೬೮ ಅಡಿ) ಇದ್ದು ಕೊನೆಯದೇ ಬಹುಶಃ ಅತೀ ದೊಡ್ಡದು.

ಇಲ್ಲಿನ ಕೊತನೂರು ಗ್ರಾಮದ ತಿಳುವಳಿಕಸ್ಥ (ಪಟೇಲ್‌ರ ಹಿರೀಮಗ ಹಾಗೂ ಪಾಳಯಗಾರರ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ) ಕೆ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ (ಜನನ–೧೯೪೫) ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ನಾಲ್ಕು ಕಲ್ಲಿನ ಆವರಣಗಳು ಸೀತಾ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಎಂಬ ಕೆರೆಯೊಂದನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿದ್ದವು. ಈ ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಆಳ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಂಡಿಜಾಡು ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಗೆ ೧೯೨೪–೩೫ರ ನಂತರವೇ ಅವಕಾಶವಾಯಿತು. ಕಣ್ಣೂರಿನಿಂದ ಮೂರು ಕಿ. ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಯವಾದ ದುಂಡನೆಯ ಬಂಡೆಯಿದ್ದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಅಗಲ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವಪಾದ ವೆಂಬ ಜೋಡಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳಿದ್ದವು. ಇದರ ಸುತ್ತು ೧೦೧ ಕಿರುತೂತುಗಳಿದ್ದು ಉಗಾದಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಸುರುವಿ ದೀಪ ಉರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಅಂದಿನ ಅರಣ್ಯದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಅದು ಒಂದು ಮೋಡಿ ಹಾಕುವ ದೃಶ್ಯ ವಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಬದಿ ದೋಣಿಯಾಕಾರದ ಒಂದು ದೋಣೆಯಿದ್ದು ಕುರಿಕಾಯಲು ಹೋದ ಹುಡುಗರು ಅದರಲ್ಲಿ ಮೀಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪಾದಗಳನ್ನು ೧೯೫೩ರಲ್ಲಿ ಸಮೀಪದ ಮುನೇಶ್ವರ ಗುಡಿ ಬಳಿ ಒಯ್ದು ಪೂರ್ವ ಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದೆ. ಹಿಂದಣ ಆ ಬಂಡೆ, ಕಲ್ಲಿಗಾಗಿ ಒಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಈ ಗಣಿಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಧನಿ ಅನಂತರ ಅನೇಕ ವೈಯಕ್ತಿಕ ದುರಂತಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ.

ಇಂಥ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅವಶೇಷಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಇವೆ. ಕಣ್ಣೂರಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರ (ಹೊರಗಿನಿಂದ ತಂದ) ಶಿಲೆಯ ನಯವಾದ ಒಂದು ಶಿವಲಿಂಗವಿದ್ದು ಅದು ಒಂದು ಕಲ್ಯಾಣಿ ಚಾಳುಕ್ಯರ[3] ಕಾಲದ ಶೈಲಿಯ ಒಡ್ಡೊಡ್ಡಾದ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಕೆಳಹಂತದ ಇಟ್ಟಿಗೆಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧು ಒಬ್ಬ ಸಮಾಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲೇ ಒಂದು ಭಾರೀ ಗಾತ್ರದ ಶಿಲಾಶಾಸನವಿದ್ದು ಇದು ೧೪ನೆಯ ಶತಮಾನದ್ದು;[4] ಅಲ್ಲೇ ಬಿಲ್ಲು, ಖಡ್ಗ–ಗುರಾಣಿಯ ಶಿಲ್ಪವಿರುವ ಒಂದು ವೀರಗಲ್ಲಿದೆ. ಸಮೀಪದ ಕಾಡುಸೋಮನಪಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಶಿಲ್ಪವಿರುವ ವೀರಗಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಯಿದ್ದು ಇದರ ಪೂಜಾರಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತಗಲಿದ ಭೂತ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾನಂತೆ. ಇದನ್ನು 'ಕಾಡಾರಮ್ಮ' (ಭೂತಗಳ ನಾಯಕ ಭೂತ) ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಬಳಿ ಐದು ಕಲ್ಲಿನ ಚಪ್ಪಡಿಗಳ ವೃತ್ತಗಳೂ ಸಮಾಧಿಗಳೂ ಇದ್ದು ಅವುಗಳ ಮುಚ್ಚಳಗಳು ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಿವೆ.

ಬೆಟ್ಟದಕೋಟೆ ಎಂಬ ೧೮ ಕಿ. ಮೀ. ದೂರದ ಸರಕಾರೀ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎತ್ತರದ ಸಮತಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶವಿದ್ದು ಅದರ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹೂಜಿಯಾಕಾರದ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಗುಳಿಗಳು ಜಂಬಿಟ್ಟಿಗೆ (laterite) ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೊರೆದಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಿ. ಮಣ್ಣಿ ತುಂಬಿದೆ. ಸುಮಾರು ಎಂಟಡಿ ಆಳ, ಅರಡಿಯ ವ್ಯಾಸದ ಈ ಗುಳಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಕರು ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿ ಬಳಸಲು ಬೂದಿಗಾಗಿ ಅಗೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಇವು ಹಗೇವು (ಉಗ್ರಾಣ) ಗಳಾಗಿದ್ದುವೆಂದು ಸ್ಥಳೀಕರು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಹುಪಾಲು ಶಿಲಾಗೋರಿಗಳನ್ನು ಹಾವು ಅಥವಾ ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಭಯದಿಂದ ಜನ ಮುಟ್ಟದೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಧನಗಾಹಿಗಳು ಈ ಗೋರಿಗಳನ್ನು ಅಗೆದು ಅದರಲ್ಲಿನ "ಚಿನ್ನ ಬೂದಿಯಾಗಿದೆ" ಯೆಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಕಾಡುಸೋಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಾಡಾರಮ್ಮನ ಗುಡಿ ಬಳಿಯ ಒಂದು ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ೭–೮ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಗೆದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿನ ಮಡಿಕೆಗಳು ಬೂದಿ ಅಥವಾ ಭತ್ತದ ಹೊಟ್ಟು ಅಥವಾ (ರಾಗಿ)ಯ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದು ಅವನ್ನು ಒಡೆದು ಎಸೆದರು. ಪಕ್ಕದ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ನಾಗರಹಾವೊಂದು ಹರಿದುಬರಲು ಬೆದರಿ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಆ ಗೋರಿಗಳ ತಂಟೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಈಗ ಚಿಕ್ಕ ಮಡಕೆ ಚೂರುಗಳಿದ್ದು ಸುತ್ತಲೂ ಹುತ್ತ ಬೆಳೆದಿದೆ.

ಜೀಗುಟ್ಟದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಗೋರಿ ಮಾತ್ರ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಇದರ ಮೇಲೆ ಆಯತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆದಿದ್ದು ಈ ಲೇಖಕಿಯ ಪತಿ ಒಬ್ಬ ಜಲ–ಶೋಧಕರಾಗಿದ್ದು (water diviner) ಅವರು ಇದರಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಇರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಇದರ ಸುತ್ತ ಭೂಮಿಯಡಿ ೩೦–೪೦ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡೆಗಳು ಇರುವ ಲಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಿದರು.

ನಗರವೆ, ಸ್ಮಶಾನವೆ ?

ಕಣ್ಣೂರಿನ ಈ ಸಮಾಧಿಗಳು ಜನರನ್ನು ಹೂತ ಸಮಾಧಿಗಳೇ ಎಂದು ಒಪ್ಪಲು ಕೆ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ. ಅದು ನಗರದ ಅವಶೇಷವೆನ್ನಲು ಅವರು ಕೆಳಗಿನ ಕಾರಣ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಕಲ್ಲುಗಳ ವೃತ್ತವು ಬಹುಶಃ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳ ತಳಹದಿ. ಈ ಗೋಡೆಗಳು ೦.೫ ರಿಂದ ೦.೭ ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರವಾಗಿವೆ. ಆ ಕಲ್ಲುಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿ ಹೊರಬಾಗಿರುವುದು (೨೫°ಯಷ್ಟು) ಮೇಲಣ ಹುಲ್ಲು ಛಾವಣಿಯ ಭಾರ ಹೊರಲು. ನಡುವಣ ಮರದಕಂಬದಿಂದ ಸುತ್ತ ಚಾಚಿದ ಮರದ ತೊಲೆಗಳು ಅವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದವು. ಸಮಾಧಿಯು ಈ ವೃತ್ತದ ತೀರ ಮಧ್ಯಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಇರದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಪಕ್ಕಕ್ಕಿದ್ದು (ಸ್ವಲ್ಪ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ) ಮಧ್ಯದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ಕೊಡಲು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಈ ವಸತಿ ಸ್ಥಳಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಊರ ಕೆರೆ ಇತ್ತು. ಇದು ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂಜಾಗ್ರತೆಗಾಗಿ. ಒಂದು ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಭಾರೀ ಕೆರೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಹುಲ್ಲಿನ ಮಾಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಜೀಗುಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವ ಕೆರೆಯ ಸುತ್ತ ಮೆಗಲಿತ್‌ಗಳ ಸಾಲು ಇದ್ದು ಕೆಲವು ಈಗಿದ್ದ ರಸ್ತೆಯ ಆಚೆ ಪೂರ್ವಕ್ಕೂ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೂ ಇದ್ದವು. ಇವು ೨೦–೩೦ ಎಕರೆ ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಡಿವೆ. ಈಗಿನ ನಗರಗಳಲ್ಲೂ ಇಷ್ಟೊಂದು ವಿಶಾಲ ಪ್ರಮಾಣದ ಸ್ಮಶಾನ

ಗಳಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವು ಮನೆಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶ ಪಟ್ಟಣವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟೊಂದು ವಿಶಾಲ ಕೆರೆ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕಷ್ಟೇ ಬೇಕಾಗುವುದು. ಸಿಸ್ಟ್‌ಗಳ ನಡುವಣ ಅಂತರ ಕನಿಷ್ಠ ಏಳು ಮಿ. ಆಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳು ಆಯತಾಕಾರದ ವಿನ್ಯಾಸದ ಸಾಲು ಗಳಲ್ಲಿರುವುದು. ಒಂದು ಪಟ್ಟಣದ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಸ್ಮಶಾನವನ್ನಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಬಂಡಿ ಜಾಡು ಅಂದಿನ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಎರಡು ಸಿಸ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಧ್ವಂಸ ಗೊಳಿಸಿರುವುದೂ ಇದಕ್ಕೆ ಆಧಾರ.

ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುವ ವೃತ್ತಗಳು (ದೊಡ್ಡ ಮನೆಗಳು) ಕೆರೆಯ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ವೃತ್ತಗಳು ಕಿರಿದಾಗಿದ್ದು ಬಡವರ ಮನೆಗಳಾಗಿರಬೇಕು.

ಸಿಸ್ಟ್‌ನ ವೃತ್ತಗಳು ಶ್ರೀಮಂತರ ಉಗ್ರಾಣಗಳ ತಳಗಳಾಗಿದ್ದು ಹೊಡದಂತಿರುವ ವೃತ್ತಗಳು ಬಡವರ ಉಗ್ರಾಣಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಸ್ಮಶಾನಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಊರ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಸಿಸ್ಟ್‌ಗಳು ಸ್ಮಶಾನ ದಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೆ, ವಸತಿಯು ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಆದರೆ ಕೆರೆಯ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಿಸ್ಟ್‌ಗಳ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪುರಾತತ್ತ್ವ ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಮಹತ್ವದ್ದಾದ ಏನೂ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲೂ ಚದರಿಹೋದ ಕೆಲವು ಸಿಸ್ಟ್‌ಗಳಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಿಸ್ಟ್‌ಗಳು ಪೂರ್ವ–ಪಶ್ಚಿಮ ವಿನ್ಯಾಸದ ಅಕ್ಷ ರೇಖೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ವಾಸ್ತುಶಾಸ್ತ್ರದಂತೆ ಮನೆಯ ದ್ವಾರ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ತರದೆಡೆಗೆ ಇರಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಕಿಂಡಿ ಕೊಠಡಿ ಗಳೂ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಊರ್ಧ್ವ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಚಪ್ಪಡಿಯ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ತರಕ್ಕಿವೆ. ಯುಗಾದಿಯಂದು ಸೂರ್ಯನು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಬರಲಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಈ ಸಿಸ್ಟ್‌ಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡ ಲಾಗಿದೆ. ಆರ್. ಕೆ. ಕೋಚಾರ್ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಇದು ವೇದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿದ್ದು ಈಗ ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶ ಮೂರು ವಾರ ತಡವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಯುಗಾದಿಯ ದಿನ ಪೂಜೆ ಇಲ್ಲಿನ ವಾಸಿಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿತ್ತು.

ಹಳ್ಳಿಯ ರೂಢಿಗಳು

ವಾಸ್ತುಶಾಸ್ತ್ರದಂತೆ ಆಗ್ನೇಯವು ಒಂದು ಮನೆಯ ಅಗ್ನಿದಿಶೆ. ಸೂರ್ಯನ ದಕ್ಷಿಣ–ಉತ್ತರ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ದೇವರ ಮೂಲೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಸೂರ್ಯ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ದೇವರ ಮೂಲೆ ಆಗ್ನೇಯಕ್ಕೆ ಚಳಿಗಾಲದ ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರ ಮೂಲೆ ನೈಋತ್ಯಕ್ಕೆ ಇದ್ದು, ಎಲ್ಲ ಮನೆಗಳ ಭೂಗತ ಉಗ್ರಾಣ (ಹಗೇವು)ಗಳು ಇದೇ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ನಾಶವಾದ ಸಿಸ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಧಾನ್ಯ ತುಂಬಿದ ಮಡಿಕೆಗಳು ಈ ನೈರುತ್ಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲೇ (ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲೇ) ಸಿಕ್ಕವು.

ಕಣ್ಣೂರಿನ ಸಿಸ್ಟ್‌ಗಳ ಸರಣಿ ವ್ಯಾಪಕವಾದುದು. ಮೂರು ಮೀಟರ್ ದೂರದ ಕಾಡುಸೊಣ್ಣಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಿಸ್ಟ್‌ಗಳು ಚದರಿದ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ೨, ೨ ಮತ್ತು ೧ ಹೀಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಇವು ಕಾಡಾರಮ್ಮನ ಗುಡಿ ಬಳಿ ಇವೆ. ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಊರಿನಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದ್ದು ಹೀಗೆ ಬಹಿಷ್ಕೃತರಾದವರು ಮತ್ತೆ ಊರಿಗೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಊರ ಹೊರಗೆ ಇರುವಂತೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಮನೆಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಆಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅಪರಾಧಿಗಳು ಸತ್ತಮೇಲೆ ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಊರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಎಲ್ಲ ಬೃಹತ್ಶಿಲಾಯುಗದ ನಿವೇಶನಗಳು ಕ್ವಾರ್ಟ್ಸ್‌ನ ಕಲ್ಲುಚೂರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದು ಅವು ನಿವೇಶನದ ಮೇಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಜೇಗುಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಸಮಾಧಿಯ ಸುತ್ತ ಒಂದರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಇಂಚು ಆಳದವರೆಗೆ ಈ ಹರಳುಗಳನ್ನು ಹರಡಿದೆ. ಈ ಹರಳುಗಳನ್ನು ಈಗಲು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ನೀರುಭೇದಿ ಯಾದಾಗ ಈ ಕಲ್ಲನ್ನು ಕೆಂಡದಂತೆ ಕಾಯಿಸಿ ಕಂಚಿನ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಮೊಸರನ್ನ ಹಾಕಿ ತಿರುವಿ ತಣಿಸಿದ ನಂತರ ಅನ್ನ ಉಂಡರೆ ೩–೪ ತಾಸುಗಳ ವರೆಗೆ ರೋಗಿಗೆ ತೇಗು ಬರಿಸುತ್ತ ಭೇದಿ ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ. ಜೇಗುಟ್ಟದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಈ ಉದ್ದೇಶ ದಿಂದ ಸುಣ್ಣದ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿರಬಹುದೆ ?

ಮಧ್ಯದ ಸಿಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಒರಳು ಮತ್ತು ಕುಟ್ಟಣಿ (ಕಿಂಡ) ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಂತೆ ಇಟ್ಟ ವಸ್ತು ವಾಗಿರದೆ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೈದ್ಯನೊಬ್ಬನ ಸಲಕರಣೆಯಾಗಿರಬಹುದು.

ಆಕ್ಷೇಪಗಳು

ಎಲ್ಲ ಹಗೇವುಗಳಿಗೆ ಮೇಲಿನಿಂದ ತೆರಪು ಇದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಣಿಗಳನ್ನು ಇಳಿಸಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಗೋಡೆಯ ಒಂದು ಪಕ್ಕದಿಂದ ತೆರಪನ್ನಿಡುವುದು ಅನವಶ್ಯಕ ಮತ್ತು ಅನನುಕೂಲದ್ದು.

ಇನ್ನು ಈ ತೆರಪುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿರುವ ಜಾರು ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಬಳಸಿದರು ? ಮನೆಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದಾಗ ಈ ಕಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಹಾಕಿದರೆ ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಾದಾಗ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ? ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮ ಧಾಳಿಗೊಳಗಾದಾಗ ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ?

ಇದಲ್ಲದೆ ಅಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲು ಚಪ್ಪಡಿಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರುವುದು ಮನೆಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶುಭಕರವಲ್ಲ. ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಧಾನವೂ ಅಲ್ಲ.

ಕಲ್ಲಿನ ವೃತ್ತಗಳ ನಡುವಣ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಪ್ಪೆಗಳು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಅವು ಮೃತರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ರಾಶಿಗಳಾಗಿರದೆ, ಸುಡದ ಮಣ್ಣು ಅಥವಾ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಗೋಡೆಗಳು ಒಳಕ್ಕೆ ಕುಸಿಯದಂತೆ ಹಾಕಿದ ರಾಶಿಗಳು.

ನಿರ್ಣಯಗಳು

ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗದ ನಿವೇಶನಗಳಲ್ಲಿ ದಫನ ಮಾಡುವ ಗೋರಿಗಳ ಗ್ರಾಮಗಳ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈ ಸಿಸ್ಟ್‌ಗಳ ಮೇಲೇ ಜನ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರೆ ಹೇಗೆ ? ಸತ್ತವರ ದೇಹದ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುವ ನವಶಿಲಾಯುಗದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಮನೆಯ ತಳದ ಹಗೇವು (ಉಗ್ರಾಣ)ಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಡುವ ವಿಧಾನ ರೂಢಿಗೆ ಬಂತೆ ಹೇಗೆ ?

ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

ವಾಸ್ತು ಹಾಗೂ ಪರಂಪರಾಗತ ಕಟ್ಟಡ ರಚನೆಯ ಪರಿಚಯವುಳ್ಳ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗದ ರಚನೆಗಳ ನಗರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಗರ ಮತ್ತು ಸ್ಮಶಾನಗಳ ವಿನ್ಯಾಸಗಳ ಜೊತೆ ತುಲನೆ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದ ಗುಡಿಸಲುಗಳು ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷತಃ ಹಗೇವುಗಳ ವರ್ಣನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಋಗ್ವೇದದ ವರ್ಣನೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಅವಶ್ಯವಾದೀತು.

ಕಲ್ಲುಚಪ್ಪಡಿಯ ವೃತ್ತಗಳ ನಕಾಶೆ ತಯಾರಿಸಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಟ್ಟಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಮಧ್ಯಸ್ತಂಭ ಮತ್ತು ಮೂಲೆಗಂಬಗಳು ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದಲ್ಲಿ ಈ ವೃತ್ತಗಳು ವಾಸದ ರಚನೆಗಳೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಇದೇ ರೀತಿ ಈಗಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಬಾಗಿಲ ಮುಚ್ಚಳಗಳನ್ನು (ಕಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು ಬಳಸುವಂಥವು) ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಈಗಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜನ ಇದೇ ಪದ್ಧತಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂದು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಈ ಕಲ್ಲುಬಾಗಿಲುಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಊರ್ಧ್ವ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಕೊಠಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾ ವಿಧಾನದಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದು ಇತರ ಇಂಥ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಕಟಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಗೋರಿಗಳ ಕಾಲಮಾನ

ಖಚಿತವಾದ ಪಂಚಾಂಗ ಸೂಚಿಸಿದ ವರ್ಷದ ದಿನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ದೇವಾಲಯಗಳ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರವನ್ನು ಜಗದಗಲಕ್ಕೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ (ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿ ಪ್ರವೇಶದ ದಿನ) ಈ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಗೋರಿಗಳ ಕುರಿತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಆಗಬೇಕು. ಯಾವ ದಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಇವುಗಳ ಕಿಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶ ಬೀಳುವಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈಗ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಗೋರಿಗಳ ಕಾಲಮಾನದ ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ತಾರೀಕುಗಳನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲು ಈ ಪದ್ಧತಿ ಸಹಾಯಕವಾಗಬಹುದು.

ಮತ್ತು ಇದು ಒಂದು ನವೀನ ಮತ್ತು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ವಿಧಾನವೂ ಕಾಲಮಾನದ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಬಹುದು. ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲಿರದ ಕಿಂಡಿಕೊಠಡಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ. ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜನರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿ, ನಂಬಿಕೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೂ ಇದು ನೆರವಾಗಿ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಂಚಾಂಗ ಕೂಡ ಸಿದ್ಧವಾಗಬಹುದು.

ಆಧಾರ

1. Dr. A. Sundara 1975 : *The Early Chamber Tombs of South India, University Publishers, New Delhi.*
2. Prof. M. Sheshadri, 1960 : *Report on the Jadigenahally Megalithic Excavations for the year 1957* (Dept. of Archaeology, Mysore)
3. Dr. H. S. Gopal Rao's personal comments on his visit to Kannur.
4. Dr. B. K. Gururaja Rao, 1972 . *Megalithic Culture in South India,* Prasaranga, Mysore, University. Mysore-570 006